

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ فلسفه

فصلنامه علمی پژوهشی انجمن علمی تاریخ فلسفه

سال هشتم، شماره چهارم، بهار ۱۳۹۷ [پیاپی ۳۲]

مدیر مسئول: آیت‌الله سیدمحمد خامنه‌ای
سر دبیر: دکتر حسین کلباسی اشتری
مدیر اجرایی: مهدی سلطانی
ویراستار فارسی: فاطمه محمد
صاحب امتیاز: انجمن علمی تاریخ فلسفه
ناشر: بنیاد حکمت اسلامی صدرا
مترجم انگلیسی: دکتر رؤیا خوبی
ویراستار انگلیسی: دکتر علی نقی باقرشاهی

اعضای هیئت تحریریه:

حمیدرضا آیت‌اللهی، استاد فلسفه دانشگاه علامه طباطبایی
عبدالرزاق حسامی‌فر، دانشیار فلسفه دانشگاه بین‌المللی امام خمینی
نصرالله حکمت، استاد فلسفه دانشگاه شهید بهشتی
رضا داوری اردکانی، استاد فلسفه دانشگاه تهران
محمدتقی راشد محصل، استاد فرهنگ و زبانهای باستانی دانشگاه تهران
احد فرامرز قراملکی، استاد فلسفه دانشگاه تهران
حسین کلباسی اشتری، استاد فلسفه دانشگاه علامه طباطبایی
سیدمصطفی محقق داماد، استاد حقوق دانشگاه شهید بهشتی
فتح‌الله مجتبایی، استاد ادیان و عرفان دانشگاه تهران
کریم مجتهدی، استاد فلسفه دانشگاه تهران

نشانی: تهران، بزرگراه رسالت، روبروی مصلاهی بزرگ تهران، مجتمع امام خمینی (ره)، ساختمان شماره ۱۲.

صندوق پستی: ۶۹۱۹ - ۱۵۸۷۵ **تلفن:** بگیری مقالات: ۸۱۵۳۲۲۱؛ اشتراک و فروش: ۸۱۵۳۵۹۴

مرکز تدوین: ۸۱۵۳۴۹۴؛ **نمبر:** ۸۸۴۹۳۸۰۳

www.hop.mullasadra.org   **Email:** SIPRIn@mullasadra.org

چاپخانه: شادرنگ

شاپا: ۲۰۰۸-۹۵۸۹

براساس ابلاغیه شماره ۳/۱۸/۵۴۷۳۳ مورخ ۹۲/۴/۱۹ کمیسیون نشریات علمی کشور، فصلنامه تاریخ فلسفه دارای درجه علمی پژوهشی است. این فصلنامه در پایگاه‌های: ISC, Philosopher's Index و noormags نمایه میشود.

راهنمای تدوین مقاله

۱. فصلنامه تاریخ فلسفه نخستین نشریه تاریخ فلسفه در ایران است و مقالاتی را منتشر خواهد کرد: به روش پژوهشی اصیل و بنیادی تألیف شده باشد و حاوی نظریه، نگرش انتقادی، تحلیل تطبیقی یا برداشتی بدیع باشد.
۲. مقالات باید در حوزه تاریخ فلسفه و علوم عقلی، مطالعات تطبیقی، ریشه‌شناسی مکاتب و آراء فلسفی، یا سایر موضوعات تخصصی تاریخ فلسفه باشد.
۳. فصلنامه تاریخ فلسفه از مقالات برگرفته از آثار پژوهشی و پایان‌نامه‌های تحصیلی، با رعایت استنادات و ضوابط علمی مقرر، استقبال میکند.
۴. مطالب منتشر شده در فصلنامه تاریخ فلسفه بیانگر نظر و عقیده نویسندگان است و از این بابت مسئولیتی متوجه نشریه نیست.
۵. مقالات برگردان از زبانهای غیر فارسی یا مقالاتی که در جایی دیگر منتشر شده باشند، یا همزمان به نشریه دیگری ارائه شده باشند، بطور کلی مورد بررسی قرار نخواهند گرفت.
۶. هیئت تحریریه فصلنامه در پذیرش، اصلاح و ویرایش مقالات آزاد است. همچنین ارسال مقاله به این فصلنامه بمنزله واگذاری حق تجدید چاپ مقالات منتشر شده به فصلنامه نیز هست و فصلنامه حق دارد چنانچه لازم باشد، نسبت به تجدید چاپ این مقالات ب زبان فارسی یا هر زبان دیگری اقدام نماید.
۷. نویسندگان محترم باید مقالات خود را به آدرس الکترونیکی siprin@mullasadra.org ارسال کنند یا لوح فشرده حاوی فایل مقاله را به همراه نسخه مکتوب مقاله ارائه دهند. لازم است همراه مقاله، نامه‌ی مبنی بر درخواست بررسی و انتشار مقاله که حاوی اطلاعات دقیق: رتبه علمی، محل فعالیت، نشانیهای تماس (آدرس، تلفن، تلفن همراه، نمابر، ایمیل) و مختصری از سابقه فعالیت پژوهشی مؤلف ارائه شود.
۸. مقالاتی که به آدرس الکترونیک فصلنامه ارسال میشوند، در بخش «subject» پست الکترونیکی، عبارت «مربوط به فصلنامه تاریخ فلسفه» ذکر گردد.
۹. تمامی مقالات باید دارای عنوان، چکیده و واژگان کلیدی (به دو زبان فارسی و انگلیسی)، فصلبندی مناسب، نتیجه‌گیری و فهرست منابع باشد.
۱۰. حجم چکیده مقالات حداکثر ۱۵۰ کلمه و اصل مقالات حداکثر ۶۰۰۰ کلمه و در محیط word تایپ شده باشد.
۱۱. مقالات دریافتی بهیچوجه مسترد نخواهد شد.
۱۲. فرایند ارزیابی مقالات دریافتی بشرح ذیل خواهد بود:
ویراستار علمی ← دو نفر از اساتید متخصص درباره موضوع مقاله ← هیئت تحریریه ← سردبیر.
بدیهی است مقالاتی که در هر یک از مراحل فوق بتأیید نرسد، با ملاحظه سردبیر، از دستور کار خارج خواهد شد.
۱۳. پیگیری نتیجه ارزیابی مقالات بر عهده مؤلف(مؤلفان) است.

شیوه ارجاع دهی و ارائه مباحث فرعی تکمیلی:

- هرگونه مطلب توضیحی و تکمیلی که ارتباط مستقیمی با محور مقاله نداشته باشد، باید بصورت پی‌نوشت ارائه شود.
- ارجاعات در فصلنامه تاریخ فلسفه باید بصورت پی‌نوشت با ذکر «نام مؤلف، نام منبع مورد استفاده، شماره صفحه» ارائه شود.
- ذکر مشخصات کامل کتابشناسی منابع، در فهرست منابع ضروری است.
- منابع غیر فارسی به همان زبان اصلی باید قید شوند.

سخن سردبیر..... ۵

واکاوی و تبیین تطبیقی تکوین جهان در نگرش فیلسوفان مکتب ایونیا

محمد اکوان..... ۷

تأملات تاریخی در باب قاعده امکان اشرف

حوریه شجاعی باغبینی، عین‌الله خادمی..... ۳۳

شک و یقین در فلسفه معاصر اسلامی و غرب

عبدالرزاق حسامی فر..... ۶۱

تفسیر هایدگر از آرخه، بهره‌مندی و زمان نزد آناکسیمندروس

قاسم پورحسن، مهرداد احمدی..... ۸۱

مؤلفه‌های رویکرد انتقادی افلاطون نسبت به شعر و شاعران

میثم دادخواه، علی‌نقی باقرشاهی..... ۱۰۱

سنجش مؤلفه‌های معرفت‌شناسی دوره تجدد در ساحت علوم انسانی

و آسیب‌شناسی آن

علی کربلائی پازوکی، فاطمه نجفی پازوکی..... ۱۲۷

بازتاب اندیشه امشاسپندان در نظریه ارباب انواع شیخ اشراق

نادیا مفتونی، مرتضی درودی جوان..... ۱۴۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این واقعیت که ملت ایران در طول تاریخ باشکوه و دراز دامن خود، روزها و دوران سخت و دشواری را پشت سر گذاشته و همواره سربلند و سرفراز، تن به خواری و ذلت - بویژه در مقابل دشمن و دشمنان خود - نداده است، مورد تصدیق و اجماع مورخان و آشنایان به تاریخ جهان بوده و هست. از آن ایامی که پارسیان و ایرانیان دست سلوکیان و مغولان را از منابع مادی و معنوی این کشور کوتاه کرده و با رشادت و دلاوری کم‌نظیر، متجاوزان را از خاک و سرزمین خود بیرون رانده‌اند تا همین چهار دهه اخیر که نه تنها دشمن را با زبونی از کشور عقب راندند، بلکه دست تطاول آنان را نیز قطع کردند، حوادث و رویدادهای کوچک و بزرگی بر پایه همین آزادی‌خواهی و استقلال‌طلبی این ملت شریف رخ داده است.

امروز نیز همین ملت رشید و آگاه، شاهد انواع فشارها، تهدیدها و محدودیتهای ظالمانه از سوی قدرتها و عوامل ریز و درشت آنها در منطقه و سایر نقاط است که تنها و تنها بجهت عدم تمکین در برابر خواسته‌های ناحق و غیرانسانی آنان باید این وضع را تحمل کند. این وضع بی‌شک تاوان همین ویژگی و همین ایستادگی ملت ایران در برابر زورگویان زمانه است که اگر غیر از این بود، انواع امتیازات و حمایتها ۵ را - البته در ازای فروش و حراج غیرت و عزت ملی خویش - از جانب قدرتمندان دریافت میکرد. کیست که امروزه نداند شماری از کشورهای ظاهراً ثروتمند و مرفه منطقه، چگونه با اشاره فلان مسئول آمریکایی و اروپایی، طومارشان در هم مییچد و در عین حال ثروت و منافع بی‌حساب و کتاب آنان چگونه به جیب ارباب میرود؟ آیا

برای خفت و خواری یک ملت کافی نیست که صدر و ذیل حکام و والیان آنها را بیگانگان معین سازند و همه چیزشان را به تاراج برند و به این خوش باشند که از زرق و برق برجها و عمارتها و مظاهر مدرن برخوردارند و همزمان تقدیر آنان جزئاً و کلاً بدست اجنبی باشد؟

وقتی کریستوفر مارلو در نمایشنامه خویش بنام «دکتر فاستوس» به معامله بشر جاه‌طلب با شیطان و سرنوشت این معامله میپردازد، در واقع تقدیر تراژیک انسان مدرن در عرصه دین و سیاست و اخلاق را ترسیم میکند. او نشان میدهد انسانی که خواهان خدایی کردن بر روی زمین و بدنبال تثبیت فرعونیت خویش است، شرافت خود را با قدرت پوشالی شیطانی معاوضه و معامله میکند. تقدیر امروز بشر مدرن نیز چنین است که توأمان شاهد بدترین رفتارهای غیرانسانی علیه ملت‌های مظلوم تحت لوای دمکراسی و لیبرالیسم و نیز شاهد ارتجاعی‌ترین حکومت‌های وابسته است که منافع یک قوم را فدای رضایت حاکمان آمریکایی و اروپایی میکنند؛ یعنی بشر جاهل میتواند اخلاق، دین و ارزشهای اصیل بشری را با جلوه‌های مجازی و بی‌بنیاد حیات ناسوتی معاوضه کند و این حکایت همچنان در ادوار تاریخ تکرار میشود. اما سنت الهی چنین بوده و هست و خواهد بود که فرعون و فرعونیت را زبون و خوار سازد و امروز نیز ملت بزرگ ایران به پشتوانه فرهنگ غنی و قویم خود، با تمام وجود از میراث بزرگ دینی و ملی خود نگاهبانی کرده و دیر نیست که پیروزی دیگری را بر کارنامه درخشان حق‌طلبی خود بیفزاید و یقیناً شیرینی اقتدار و عزت خویش را خواهد چشید. ان شاء الله

سردبیر

۶